

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

23-24
OCTOBER
2025

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IV
GLOBAL VA
UZBEKISTON –
2030
DUNYO
IQTISODIYOT
STRATEGIYA
"O'ZBEKISTON –
2030"
FORUM

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS: "UZBEKISTAN-2030" STRATEGY

ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ:
СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН –2030»

FORUM

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TASHKENT
STATE
UNIVERSITY OF
ECONOMICS

2nd CONFERENCE
BANKING /
FINANCIAL
DIRECTION
THE PRIVATE

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

2030

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloyevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabirova Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY AHAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitara Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS	476
Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
Babadjanova Malika Ruzimova	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
Abdurashidova Nigora	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
Сагдуллаева Гулнора Ботыровна	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	502
Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich	
ZAIF BANDLIK DAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
Qurbonov Samandar Pulatovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ	514
Меҳрибан Самедова Тофик	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI	526
Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH	530
Ziyadullaev Z.	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOIYILLARI	537
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS	546
Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
Svetlana Yurievna Shatokhina	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI	560
Azimova Nilufar Nuriddinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURLARINING ROLI	567
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPIISH	572
Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
Aminov Shovkat O'ktam o'g'li	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
Рахимбердиев Қ.Б.	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
Ш.Ф.Кобилжонова	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
Д.А.Юлдашева	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
Г.Т.Ахмедова	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
Saidov Farrux Faxriddinovich	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH	641
Akbarova Kamola Abdugabbor qizi	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
Botirova Xulkar Olimjonovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASSTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
Salixova G.J	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSİYALARINING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyeвна	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH	811
Zohidova Ruxsora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS	827
Farxod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	850
Azimova Moxinur Nozimovna	
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КАЧЕСТВА ОБСЛУЖИВАНИЯ В МАЛЫХ ГОСТИНИЦАХ ТАШКЕНТСКОЙ ОБЛАСТИ	856
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	
XALQARO TAJRIBADA YASHIL BRENDING: EKOLOGIK QADRIYATLAR ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH	860
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi	
O'ZBEKISTONDA DYUZDO SPORTI BO'YICHA YUQORI MALAKALI SPORTCHILARNI SHAKLLANTIRISHDA TAKTIK TAYYORGARLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	865
Tangriyev Abdullo Tovashovich	
HUDUDLARNING SANOAT SALOHİYATINI OSHIRISH	869
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
TA'LIM BOSHQARUVIDA KELAJAKDAGI YO'NALISHLAR: TA'LIM YETAKCHILARINI MOSLASHUVCHAN YETAKCHILIKKA TAYYORLASH	873
Esanova Shohida O'tkirovna	
KORPORATIV MOLİYANI BOSHQARISHDA DIVIDEND SIYOSATINING O'RNI	877
Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li	
RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA KORXONALAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH	880
Samadov Askarjon Nishonovich	
ИСТОРИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ПЕРЕХОДА К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ	888
Холбеков Расул Олимович	

TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI VA ULARNING AFZALLIKLARI	893
Aliyeva UmidaXon Xusanboyevna	
SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF STUDYING THE IMPACT OF DEMOGRAPHIC CHANGES ON THE DEVELOPMENT OF THE LABOR MARKET IN A GREEN ECONOMY	896
Xayitov Abdimannon Buxorovich, Abdumalikova Guli-ra'no Farrux qizi	
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАРКЕТПЛЕЙСОВ И ИХ РАЗВИТИЕ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	903
Садыков Азиз Миршарапович	
RAQAMLI ISHLAB CHIQARISH TIZIMLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI: AVTOMOBILSOZLIK TARMOG'I BO'YICHA AMALIY TADQIQOT	908
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
ЗЕЛЁНОЕ БЮДЖЕТИРОВАНИЕ В УПРАВЛЕНИИ ПУБЛИЧНЫМИ ФИНАНСАМИ	912
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MTMLARDA AUTSORSING XIZMATLARINI JORIY ETISH: MOLIYAVIY MEXANIZMLAR VA HUQUQIY ASOSLAR	915
Xamidov Anis Choriyevich	
TALABALAR, O'QITUVCHILAR VA DAVLAT ORGANLARI BILAN HAMKORLIK MEXANIZMLARI	919
Tursunov Olimboy Panjiboy o'g'li, Qarshiyev Nodirbek Olim o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING ONLAYN TIZIMLARI ASOSIDA YASHIL KREDITLASHNI RAQAMLASHTIRISH ZARURATI VA RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI: SWOT TAHLIL NATIJALARI ASOSIDA.....	923
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich	
SWOT TAHLILI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOTDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YASHIL TEKNOLOGIYALAR BILAN BIOLOGIK VOSITALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	930
Suyundikova Dilafruz Mamarajabovna	

TIJORAT BANKLARINING ONLAYN TIZIMLARI ASOSIDA YASHIL KREDITLASHNI RAQAMLASHTIRISH ZARURATI VA RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI: SWOT TAHLIL NATIJALARI ASOSIDA

Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Iqtisodiy statistika kafedrasida dotsenti, PhD

Annotatsiya: Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasida “yashil” kreditlashni tijorat banklarining onlayn tizimlari asosida raqamlashtirish zarurati va takomillashtirish yo‘nalishlari tahlil qilingan. Normativ-huquqiy hujjatlar, xorijiy va mahalliy tadqiqotlar hamda aholi so‘rovnomasi natijalari asosida yashil kreditlash tizimining kuchli va zaif jihatlari, imkoniyat va xavflari SWOT tahlili yordamida aniqlangan. Shuningdek, tijorat banklarida yashil kreditlashning oflayn shaklda amalga oshirilishi bilan bog‘liq cheklovlar ko‘rsatilib, raqamli platformalarni joriy etish orqali jarayonlarni optimallashtirish, aholining xabardorligini oshirish va moliyaviy yukini kamaytirish bo‘yicha rivojlantirish yo‘nalishlari ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: yashil kreditlash, tijorat banklari, onlayn tizimlar, raqamlashtirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, SWOT tahlili, rivojlantirish yo‘nalishlari.

Abstract: This article analyzes the necessity of digitalizing “green” lending in the Republic of Uzbekistan based on online systems of commercial banks and identifies key directions for its improvement. Using normative-legal documents, foreign and domestic research, as well as survey results, the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the green lending system were determined through SWOT analysis. In addition, the study outlines the limitations of implementing green lending in offline formats and proposes development measures aimed at optimizing processes, increasing public awareness, and reducing financial burdens through the introduction of digital platforms.

Key words: green lending, commercial banks, online systems, digitalization, renewable energy sources, SWOT analysis, development directions.

Аннотация: В данной статье проанализированы необходимость цифровизации «зелёного» кредитования в Республике Узбекистан на основе онлайн-систем коммерческих банков и направления его совершенствования. На основе нормативно-правовых документов, зарубежных и отечественных исследований, а также результатов социологического опроса с помощью SWOT-анализа выявлены сильные и слабые стороны, возможности и угрозы системы зелёного кредитования. Кроме того, показаны ограничения, связанные с офлайн-форматом предоставления зелёных кредитов, и предложены меры по оптимизации процессов, повышению осведомлённости населения и снижению финансовой нагрузки путём внедрения цифровых платформ.

Ключевые слова: зелёное кредитование, коммерческие банки, онлайн-системы, цифровизация, возобновляемые источники энергии, SWOT-анализ, направления развития.

KIRISH

So‘nggi yillarda O‘zbekiston bank-moliya tizimi jadal raqamli transformatsiya bosqichini boshdan kechirmoqda. Tijorat banklari faoliyatining deyarli barcha yo‘nalishlarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi moliyaviy xizmatlarning tezkorligi va qulayligini oshirish bilan birga,

aholining ularni qamrab olish darajasini ham kengaytirmoqda. Xususan, masofaviy bank xizmatlari, mobil ilovalar, internet-banking platformalari va onlayn kreditlash mexanizmlarining rivojlanishi mijozlar ehtiyojiga moslashuvchanlikni kuchaytirib, raqobatni oshirmoqda. Shu bilan birga, mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan davlat siyosati kuchayib borayotgani bank sektoridan ham ekologik yo‘naltirilgan moliyaviy mahsulot va xizmatlarni kengaytirishni taqozo etmoqda.

“Yashil kreditlash” — ekologik barqarorlikni ta‘minlovchi loyihalarni moliyalashtirishga qaratilgan maxsus kreditlash amaliyoti bo‘lib, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, chiqindilarni kamaytirish va qayta ishlash jarayonlarini qo‘llab-quvvatlash orqali tadbirkorlik subyektlari hamda jismoniy shaxslarga moliyaviy ko‘mak ko‘rsatadi. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, yashil kreditlash hajmini oshirishda nafaqat moliyaviy resurslarni taqdim etish, balki ushbu jarayonni raqamli texnologiyalar orqali to‘liq integratsiyalash ham hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi. Raqamlashtirilgan platformalar ekologik loyihalarni tezkor baholash, ularning samaradorligini monitoring qilish, moliyaviy oqimlar shaffofligini ta‘minlash hamda resurslardan foydalanish ustidan nazoratni kuchaytirish imkonini beradi.

2022–2026-yillarga mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekiston” taraqqiyot strategiyasida belgilangan vazifalarni amalga oshirish hamda mamlakatni yashil iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tkazish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni yanada kuchaytirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrda PQ-436-son qarori [1] qabul qilingan. Mazkur qaror yashil va inklyuziv iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida resurslardan oqilona foydalanish va tejamkorlikni chuqurlashtirishga qaratilgan bo‘lib, unda yashil kreditlashni rivojlantirish, yashil investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash va barqaror rivojlanishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilab beruvchi muhim normativ-huquqiy asos yaratilgan.

Shuningdek, uy-joy sohasidagi islohotlarni samarali tashkil etish, “Yangi O‘zbekiston” massivlarida va zamonaviy ko‘p kvartirali uylar qurilishini kengaytirish, ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirish hamda tijorat banklari tomonidan o‘z mablag‘lari hisobidan ajratilgan kreditlarni qayta moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-aprelda PF-70-son Farmoni [2] qabul qilindi. Ushbu farmonga muvofiq, 2025-yildan boshlab qurilish tashkilotlari yashil uy-joy standartlariga mos ko‘p kvartirali uy-joylar qurish uchun, shuningdek, jismoniy shaxslarga ushbu standartlarga javob beradigan uy-joylarni xarid qilish uchun ipoteka kreditlarini ajratish tartibi belgilangan. Bu esa aholining yashil standartlarga mos uy-joylarga bo‘lgan talabini moliyaviy rag‘batlantirish hamda ipoteka bozorini kengaytirish orqali ekologik barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda tijorat banklari ekologik yo‘naltirilgan kredit liniyalarini joriy etish bilan birga, ushbu jarayonni raqamli platformalar asosida takomillashtirishga ham intilmoqda. Biroq, aholining bunday moliyaviy mahsulotlar bo‘yicha xabardorlik darajasi, foydalanish imkoniyatlari, shuningdek onlayn tizimlar qulayligi va ishonchligi bilan bog‘liq qator muammolar mavjud. Shu sababli, aholining yashil kreditlash tizimiga bo‘lgan munosabatini, ularning ehtiyoj va talablarini hamda mavjud onlayn mexanizmlar samaradorligini chuqur o‘rganish zarurati dolzarb masala sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mazkur ilmiy tadqiqotning maqsadi — tijorat banklarining onlayn tizimlari asosida yashil kreditlash jarayonini raqamlashtirishning zaruriyati va ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash hamda aholining ushbu jarayon bo‘yicha fikr-mulohazalarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot doirasida o‘tkazilgan so‘rovnoma natijalari nafaqat aholining yashil kreditlashga bo‘lgan qiziqishi va ishonch darajasini baholashga, balki ushbu xizmatlarni takomillashtirish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga ham imkon beradi. Bunday yondashuv tijorat banklari uchun raqamli transformatsiya jarayonida ekologik yo‘naltirilgan moliyaviy mahsulotlarni yanada rivojlantirish, moliya tizimining barqarorligini oshirish va mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga ko‘maklashishda muhim nazariy hamda amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So‘nggi yillarda raqamli transformatsiya jarayonlari va ekologik barqarorlik masalalarining integratsiyasi xalqaro moliyaviy tadqiqotlar hamda milliy iqtisodiy siyosatlarda dolzarb yo‘nalishlardan biri sifatida e‘tirof etilmoqda. Bu jarayonda “yashil kreditlash” kontseptsiyasi keng o‘rganilib, bank tizimlarining ekologik mas‘uliyatini oshirish, resurslardan oqilona foydalanishni rag‘batlantirish hamda barqaror iqtisodiy o‘shishga erishishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu bilan birga, onlayn bank xizmatlari va raqamli platformalarning joriy etilishi kreditlash jarayonlarini soddalashtirish, monitoring qilish va shaffoflikni ta‘minlash imkonini bermoqda. Mazkur jarayonlarning amaliy ahamiyatini yoritishda mahalliy va xorijiy olimlar ham o‘z ilmiy izlanishlarida muhim xulosalarga kelishgan.

Mahalliy olimlarimizdan N.B. Aliqulova [3] o‘zining “O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish ustuvor yo‘nalishlari va yashil loyihalarni moliyalashtirish” mavzusidagi ilmiy tadqiqot ishida: “Yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonida tijorat banklari tomonidan amalga oshiriladigan yashil loyihalarni moliyalashtirish — bu nafaqat moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish vositasi, balki iqtisodiyotning turli tarmoqlarida ekologik samaradorlikni oshirish, ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash hamda investitsion jozibadorlikni kuchaytirishga xizmat qiluvchi muhim omildir”, — deb ta‘kidlab o‘tgan.

I.A. Sherxonov [4] “Banklarning yashil iqtisodiyotdagi roli” mavzusidagi ilmiy maqolasida: “Yashil kreditlar banklar tomonidan ekologik toza va barqaror loyihalarni moliyalashtirish uchun ajratilib, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, energiyani samarali ishlatish hamda yashil qurilish kabi yo‘nalishlarga yo‘naltiriladi. Mazkur kreditlar orqali banklar nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga, balki iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta‘minlashga ham hissa qo‘shadi”, — deya fikr bildiradi.

Shuningdek, I.X. Kamilova [5] “Yashil (eko) investitsiyalarni tijorat banklari orqali moliyalashtirish” mavzusidagi ilmiy tadqiqot ishida: “Tijorat banklari tomonidan ajratilayotgan yashil kreditlar hajmi yildan-yilga ortib bormoqda, biroq bu o‘ssish hali barqaror tizim shakllanayotganini anglatmaydi. Kreditlar asosan energetika va energiya samaradorligi sohaslariga yo‘naltirilgan, boshqa ekologik loyihalar esa yetarli darajada qamrab olinmagan”, — deya ta‘kidlaydi.

Mahalliy olimlar tomonidan banklarning ekologik yo‘nalishdagi kredit mahsulotlari joriy etilayotgani qayd etilsa-da, ushbu mahsulotlarning aksariyati hali rivojlanish bosqichida bo‘lib, ilmiy tahlillarda keng yoritilmagan. Amaldagi tadqiqotlar ko‘proq foiz stavkalari, kredit muddatlari va moliyaviy rag‘batlantirish mexanizmlariga qaratilgan bo‘lib, texnologik asoslar hamda raqamli integratsiya jihatlari yetarli darajada o‘rganilmagan.

Xorijiy olimlar W. Sutrisno, A. Widarjono va A. Hakim o‘zlarining [6] “The Role of Green Credit in Bank Profitability and Stability” mavzusidagi ilmiy tadqiqotida Indoneziya banklari misolida yashil kreditlarning bank rentabelligiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini, biroq ularning moliyaviy barqarorligiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmasligini aniqlashgan. Ushbu natija shuni ko‘rsatadiki, yashil kredit dasturlari banklar uchun daromad manbai bo‘lishi mumkin, ammo ularni barqarorlik nuqtai nazaridan qo‘llab-quvvatlash uchun qo‘shimcha monitoring va risk-boshqaruv mexanizmlari zarur.

Shuningdek, J.E. Galán [7] o‘zining “Green Light for Green Credit? Evidence from its Impact on Bank Efficiency” mavzusidagi ilmiy tadqiqotida turli bank turlari kesimida yashil kreditlarning samaradorlikka ta‘sirini o‘rganib, umuman olganda, yashil kreditlar bank samaradorligini pasaytirishi mumkinligini, biroq ushbu ta‘sir banklarning xususiyatlariga qarab heterojen xarakter kasb etishini aniqlagan. Bu topilma raqamlashtirish va jarayonlarni optimallashtirish orqali yashil kreditlarning operatsion xarajatlarini kamaytirish muhimligini bildiradi — ya‘ni onlayn tizimlar samaradorlikni tiklashda kalit bo‘lishi mumkin.

K. Kedward, D. Gabor va J. Ryan-Collins o‘zlarining “Carrots with(out) Sticks: Credit Policy and the Limits of Green Central Banking” mavzusidagi ilmiy tadqiqotida markaziy banklar hamda hukumat aralashuvlari orqali yashil kreditlarni rag‘batlantirish mexanizmlarini tahlil qilib, unda rag‘bat va majburiy choralar doirasining chegaralari hamda moliyaviy siyosatning texnik va strukturaviy cheklovlarini yoritib berilgan. Bu ish siyosatdonlar uchun muhim — banklar va markaziy banklarning rolini belgilashda raqamli yechimlar orqali transaksionalarni shaffolashtirish va ma‘lumot almashinuvini kuchaytirish zarurligini ta‘kidlaydi.

Xorijiy tadqiqotlar yashil kreditlashning banklar foydasi, samaradorligi, barqarorlikka ta‘siri va siyosat mexanizmlarini batafsil tahlil qilgan bo‘lsa-da, natijalar ba‘zan qarama-qarshi bo‘lishi mumkinligi (masalan, ayrim bank turlarida salbiy ta‘sir) aniqlangan. Xalqaro tajribadan ko‘rinib turganidek, yashil kreditlash strategiyalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun nafaqat kredit berish, balki monitoring tizimlarini raqamlashtirish, risklarni baholash algoritmlari, shaffoflik va ma‘lumot almashinuvi mexanizmlari muhim rol o‘ynaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasida “yashil” kreditlashni, xususan tijorat banklarining onlayn tizimlari asosida raqamlashtirish zaruratini tahlil qilish uchun kompleks yondashuv qo‘llanildi. Birinchidan, normativ-huquqiy hujjatlar mazmuni huquqiy-tahliliy usulda o‘rganildi. Ikkinchidan, xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlari asosida yashil kreditlashning samaradorligi hamda bank faoliyatiga ta‘siri qiyosiy tahlil qilindi. Uchinchidan, tijorat banklarining amaldagi kreditlash amaliyoti bo‘yicha mavjud raqamlar va ma‘lumotlar tizimli tahlil usuli bilan qayta ishlanib, SWOT tahlil metodi orqali kuchli va zaif jihatlar, imkoniyatlar va xavflar aniqlab berildi. Shu asosda muammolarni bartaraf etish va istiqboldagi rivojlantirish yo‘nalishlarini belgilashga xizmat qiluvchi ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston Respublikasida aholining qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda ushbu qurilmalarni xarid qilish uchun ajratiladigan moliyaviy resurslarni samarali boshqarish maqsadida, 2023-yil 29-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 517-son qarori [9] bilan “Yashil iste’mol krediti bo‘yicha foiz to‘lovlarining bir qismini qoplab berish tartibi to‘g‘risidagi nizom” tasdiqlandi. Mazkur Nizom qayta tiklanuvchi energiya manbalarini aholiga keng joriy etish, moliyaviy rag‘batlantirish mexanizmlarini huquqiy asosda mustahkamlash va kreditlash tizimini samarali boshqarish bo‘yicha muhim hujjat sifatida qaraladi.

Nizomga muvofiq, O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi huzuridagi byudjetdan tashqari Tarmoqlararo energiyani tejash jamg‘armasi mablag‘lari hisobidan jismoniy shaxslarga tijorat banklari orqali ajratiladigan yashil iste’mol kreditlari bo‘yicha foiz to‘lovlarining ma’lum qismini qoplash mexanizmi ishlab chiqildi. Mazkur mexanizm nafaqat energiyani tejaydigan texnologiyalar va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni tizimli ravishda rag‘batlantirishga, balki aholining moliyaviy yukini pasaytirish orqali yashil iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tish jarayonida xususiy sektor ishtirokini kengaytirishga ham qaratilgan.

Shuningdek, ushbu mexanizm ekologik barqaror rivojlanishni ta’minlashda, xususan uy xo‘jaliklarida energiya samaradorligi va qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarini keng joriy etishda moliyaviy ko‘mak vositasi sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Jamg‘arma tomonidan qiymati bazaviy hisoblash miqdorining 500 baravaridan oshmagan yashil iste’mol kreditlari bo‘yicha foiz stavkasining Markaziy bankning asosiy stavkasidan ortiq, biroq 5 foizlik baddan oshmagan qismini qoplab berish uchun uch yilgacha kompensatsiya ajratilishi belgilangan. Bu esa tijorat banklari uchun kredit portfellarini diversifikatsiya qilish va risklarni kamaytirish imkonini yaratadi.

O‘zbekiston Respublikasining barcha tijorat banklari barqaror daromad manbaiga ega bo‘lgan jismoniy shaxslar uchun qayta tiklanuvchi energiya manbalari hamda energiya tejamkor texnologiyalarni xarid qilishni moliyaviy jihatdan qo‘llab-quvvatlovchi imtiyozli kreditlash mexanizmini joriy etdi. Mazkur mexanizm quyosh fotoelektr stansiyalari, quyosh suv isitkichlari, shamol generatorlari, quvvati 1 MVt gacha bo‘lgan mikro va kichik gidroelektrostansiyalar, biogaz ishlab chiqaruvchi uskunalari, energiya saqlash tizimlari hamda maishiy energiya samarador gaz-gorelkalari va qozonlarni sotib olish uchun mo‘ljallangan. Ushbu kreditlash dasturi yillik 20 foizlik stavka asosida 60 oygacha bo‘lgan muddatda, bazaviy hisoblash miqdorining 150 baravaridan 500 baravarigacha bo‘lgan miqdorda moliyaviy resurs ajratish imkoniyatini nazarda tutib, aholining ekologik toza texnologiyalarga bo‘lgan talabini kuchaytirish, ularning moliyaviy yukini kamaytirish hamda mamlakatda yashil iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tish jarayonini jadallashtirish uchun keng sharoit yaratildi.

Biroq amaldagi amaliyot shuni ko‘rsatmoqdaki, ushbu yashil iste’mol kreditlari asosan an’anaviy, ya’ni oflayn tartibda ajratilmoqda. Bu esa bir tomondan ariza topshirish, hujjatlarni yig‘ish va tasdiqlash jarayonlarini cho‘zib yuborib, aholining kredit olishdagi vaqt va xarajatlarini oshirsa, ikkinchi tomondan ushbu moliyaviy mahsulotlar haqida yetarli ma’lumotga ega bo‘lmagan keng qatlam fuqarolar uchun imkoniyatlarni keskin cheklab qo‘ymoqda. Natijada, mavjud imtiyozli shartlar va kompensatsiya mexanizmlaridan xabarsiz bo‘lgan jismoniy shaxslar qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarini xarid qilish uchun moliyaviy ko‘makdan foydalana olmay qolish ehtimoli yuqori bo‘lib qolmoqda.

Shu nuqtai nazardan, tijorat banklari faoliyatida yashil kreditlash jarayonlarini onlayn tizimlar orqali kengaytirish va raqamlashtirish zaruriyati keskin dolzarblashmoqda. Raqamli platformalar kredit arizalarini masofadan turib qabul qilish, avtomatlashtirilgan scoring asosida qaror qabul qilish, kompensatsiya va monitoring jarayonlarini shaffof yuritish imkonini beradi. Bundan tashqari, mobil ilovalar va internet-banking interfeyslari orqali aholiga tezkor ma’lumot yetkazish, kredit shartlari va imtiyozlar haqida interaktiv maslahatlar berish, ekologik toza texnologiyalarni xarid qiluvchi mijozlarni doimiy kuzatib borish va ular bilan ikki tomonlama aloqani kuchaytirish imkoniyati yaratiladi.

Mazkur yondashuv nafaqat banklar uchun operatsion xarajatlarni kamaytirish va kredit portfellarini diversifikatsiya qilishga, balki aholining yashil moliyaviy mahsulotlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga, shuningdek davlat tomonidan belgilangan yashil iqtisodiyot strategiyasini izchil amalga oshirishga ham xizmat qiladi. Shu bois, tijorat banklari onlayn tizimlari asosida yashil kreditlashni raqamlashtirish ekologik barqarorlik va moliyaviy inklyuziyani ta’minlash borasida muhim strategik yo‘nalish sifatida qaralmoqda.

Tijorat banklarining onlayn tizimlari asosida yashil kreditlashni raqamlashtirish zarurati nafaqat aholining ushbu kreditlardan xabardorlik darajasini oshirish, balki moliyalashtirish jarayonida shaffoflik, tezkorlik va qulaylikni ta’minlashga xizmat qiladi. Ushbu jarayonning kuchli va zaif tomonlari, shuningdek imkoniyat va tahdidlarini tizimli baholash maqsadida SWOT tahlil o‘tkazildi.

1-jadval. SWOT TAHLIL NATIJALARI

Aspekt	Mazmuni
Kuchli tomonlar (Strengths)	– Kreditlash jarayonida onlayn tizimlarning joriy etilishi orqali tezkorlik va operativlik oshadi; – Mijozlarning geografik joylashuvidan qat'i nazar, arizalarni qabul qilish imkoniyati yaratiladi; – Shaffoflik va nazorat mexanizmlari kuchayadi; – Banklar uchun ma'lumotlarni raqamli tahlil qilish imkoniyati kengayadi.
Zaif tomonlar (Weaknesses)	– Dastlabki bosqichda texnik infratuzilmani rivojlantirish uchun katta investitsiya talab etiladi; – Aholining ayrim qatlamlarida raqamli savodxonlik pastligi jarayonni cheklab qo'yishi mumkin; – Axborot xavfsizligi va ma'lumotlarni himoyalash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar zarur bo'ladi.
Imkoniyatlar (Opportunities)	– Aholi orasida yashil kreditlardan xabardorlikni oshirish va ulardan foydalanish ko'lamini kengaytirish; – Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishda xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish; – Onlayn platformalar orqali turli moliyaviy xizmatlarni integratsiya qilish imkoniyati.
Tahdidlar (Threats)	– Raqamli tizimlarga nisbatan kiberhujumlar xavfining ortishi; – Internet qamrovining pastligi yoki beqarorligi kreditlash jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin; – Normativ-huquqiy bazaning yetarli darajada moslashmagani joriy etilayotgan tizim samaradorligini pasaytirishi ehtimoli bor.

O'zbekiston Respublikasi bank tizimida yashil kreditlash amaliyotini raqamlashtirish jarayoni moliya bozorida sifat jihatidan yangi bosqichni boshlab beradi. Onlayn platformalar orqali imtiyozli kreditlarni ajratish tizimining joriy etilishi nafaqat aholiga ekologik toza energiya manbalari va energiya samarador texnologiyalarni xarid qilishda qulaylik yaratadi, balki banklarning moliyaviy resurslarni boshqarish samaradorligini ham oshiradi. Biroq, ushbu tizimning muvaffaqiyatli ishlashi uchun uning kuchli va zaif tomonlarini, shuningdek undan kelib chiqadigan imkoniyat va tahdidlarni chuqur tahlil qilish zarur. SWOT tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mazkur yo'nalish O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasida muhim o'rin tutadi.

Kuchli tomonlar. Raqamlashtirilgan yashil kreditlash tizimining eng katta afzalliklaridan biri uning hududiy qamrovi kengligi va arizalarni masofadan turib qabul qilish imkoniyatidir. Bu, ayniqsa, uzoq tuman va qishloqlarda yashovchi aholiga bank xizmatlarini tezkor va arzon tarzda yetkazib berishga sharoit yaratadi. Shuningdek, kreditlash jarayonida shaffoflik oshadi, korrupsiyaviy xavflar kamayadi va banklar uchun mijozlar bazasi bo'yicha katta hajmdagi raqamli ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyati paydo bo'ladi. Natijada, risklarni boshqarish, kredit portfellarini diversifikatsiya qilish va qaror qabul qilish sifatini oshirish imkoniyati kengayadi.

Zaif tomonlar. Shu bilan birga, tizimni raqamlashtirish dastlabki bosqichda katta moliyaviy va tashkiliy xarajatlarni talab qiladi. Texnik infratuzilmani yangilash, xodimlarni tayyorlash, IT-xavfsizlikni kuchaytirish kabi yo'nalishlar banklar zimmasiga qo'shimcha yuk yuklaydi. Aholining ayrim qatlamlarida raqamli savodxonlikning yetarli emasligi ham tizimdan keng foydalanish imkoniyatlarini cheklab qo'yishi mumkin. Bundan tashqari, axborot xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarni himoyalashga doir talablar ham yuqori bo'lib, banklardan doimiy nazoratni talab etadi.

Imkoniyatlar. Raqamli platformalar yordamida yashil kreditlash bozorida aholining xabardorlik darajasi oshadi, xizmat ko'rsatish tezligi va sifatini yaxshilash mumkin bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida, qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalarini xarid qilayotgan aholining moliyaviy yukini kamaytirib, ularni barqaror rivojlanishga jalb etadi. Shuningdek, onlayn tizimlar yordamida banklar turli moliyaviy mahsulotlarni birlashtirib, xususiy sektorni jalb etish va davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi. Yashil kreditlashning raqamlashtirilishi nafaqat bank tizimi samaradorligini oshiradi, balki mamlakatda innovatsion texnologiyalarni joriy etishning moliyaviy mexanizmlarini ham mustahkamlaydi.

Tahdidlar. Shu bilan birga, kiberhujumlar xavfining ortishi, internet infratuzilmasining ba'zi hududlarda yetarli emasligi va normativ-huquqiy bazaning yangi sharoitlarga tezkor moslashmaganligi tizimning samaradorligini pasaytirishi mumkin. Bunday xavflarni kamaytirish uchun banklar va davlat organlari o'rtasida axborot xavfsizligi, ma'lumotlarni shifrlash va foydalanuvchilarning huquqiy himoyasini ta'minlash bo'yicha hamkorlikni kuchaytirish talab etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

SWOT tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, tijorat banklarida yashil kreditlashni onlayn tizimlar asosida raqamlashtirish jarayoni kuchli tomonlar va katta imkoniyatlarga ega bo‘lib, mavjud zaiflik va tahdidlarni oldindan aniqlab, samarali choralar ko‘rilsa, ushbu mexanizm O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tezlashtiruvchi muhim moliyaviy vosita sifatida xizmat qilishi mumkin. Bunda aholining xabardorligini oshirish, raqamli savodxonlikni rivojlantirish va IT-infratuzilmani mustahkamlash jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun asosiy shartlardan biri bo‘lib qoladi.

Takliflar:

Tijorat banklarining onlayn tizimlari asosida yashil kreditlash mexanizmining yanada samarali ishlashini ta’minlash va aholi hamda xususiy sektor uchun kengroq imkoniyatlar yaratish maqsadida quyidagi rivojlantirish yo‘nalishlarini belgilash maqsadga muvofiq:

1. Raqamli infratuzilmani takomillashtirish. Banklarning ichki axborot tizimlari, mobil ilovalari va internet-banking platformalarini energiya samarador texnologiyalarni xarid qilishga mo‘ljallangan kredit mahsulotlari bilan integratsiya qilish zarur. Bu nafaqat arizalarni tezkor qabul qilish va ko‘rib chiqish jarayonini avtomatlashtiradi, balki kredit olishda hududiy farqlarni kamaytiradi.

2. Axborot xavfsizligi va shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish. Kiberxavfsizlik standartlarini joriy etish, foydalanuvchi ma’lumotlarini shifrlash va milliy darajada yagona himoya platformalarini yo‘lga qo‘yish tizimning barqaror ishlashi uchun muhim shartlardan biridir.

3. Aholining xabardorligini oshirish va raqamli savodxonlikni rivojlantirish. Yashil kreditlashning onlayn mexanizmlari bo‘yicha keng ko‘lamli targ‘ibot va o‘quv dasturlarini tashkil etish orqali aholining bu xizmatlardan xabardorligi hamda ulardan foydalanish malakasi oshiriladi. Bu, ayniqsa, qishloq joylardagi iste’molchilar uchun dolzarbdir.

4. Banklararo va davlat-xususiy sheriklikni kengaytirish. Tijorat banklari, Energetika vazirligi va boshqa tegishli tashkilotlar o‘rtasida raqamli ma’lumot almashish tizimini yaratish, subsidiya va kompensatsiya mexanizmlarini avtomatlashtirish orqali resurslardan samarali foydalanish imkoniyati kengayadi.

5. Innovatsion moliyaviy mahsulotlarni joriy etish. Yashil kreditlarni mikromoliyalashtirish, lizing asosida moliyalashtirish yoki blokcheyn texnologiyasi asosidagi shaffof monitoring tizimlarini yaratish orqali xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish va investitsiya jalb qilish imkoniyati ortadi.

6. Normativ-huquqiy bazani raqamli xizmatlarga moslashtirish. Kreditlash jarayonini tezlashtiruvchi, elektron imzo va elektron shartnomalar asosida ishlovchi yuridik mexanizmlarni takomillashtirish orqali tizimning huquqiy poydevori mustahkamlanadi.

7. Bank xodimlari uchun maxsus tayyorlov dasturlarini joriy etish. Yashil kreditlashning raqamli formatini samarali boshqarish bo‘yicha xodimlarni muntazam malaka oshirish kurslari va treninglarga jalb etish ularning kasbiy salohiyatini oshiradi.

8. Monitoring va baholash tizimini kuchaytirish. Onlayn kreditlash tizimi orqali berilgan mablag‘larning real samaradorligini, qayta tiklanuvchi energiya manbalarining joriy etilish darajasini hamda ekologik natijalarni o‘lchab boruvchi indikatorlar ishlab chiqilishi zarur.

Ushbu rivojlantirish yo‘nalishlari tijorat banklarida yashil kreditlashni raqamlashtirish jarayonini yanada tizimli va barqaror shaklga keltiradi. Natijada aholining ekologik toza texnologiyalarga bo‘lgan talabini qo‘llab-quvvatlash, moliyaviy yukni kamaytirish va O‘zbekistonning yashil iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tishini jadallashtirish uchun keng sharoit yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrda “2030-yilgacha O‘zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o‘tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-436-son qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-aprelda “2024-yilda ipoteka kreditlarini ajratish mexanizmlarini takomillashtirish va aholining uy-joy sharoitlarini yaxshilashga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-70-son farmoni.
3. Aliqulova N.B. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish ustuvor yo‘nalishlari va yashil loyihalarni moliyalashtirish. Moliya va bank ishi jurnali, 2024-yil, 2-son, 13–18-betlar.
4. Sherxonov I.A. Banklarning yashil iqtisodiyotdagi roli. Scientific Journal of Construction and Education, ISSN 2181-3779, 2025-yil, Vol. 4, Issue 1, 314–320-betlar.
5. Kamilova I.X. Yashil (eko) investitsiyalarni tijorat banklari orqali moliyalashtirish. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy, ilmiy-ommabop jurnal, 2025-yil, may, 5-son, 1373–1377-betlar.
6. Sutrisno W., Widarjono A., Hakim A. The Role of Green Credit in Bank Profitability and Stability. Risks, 2024, 12(12):198. DOI: 10.3390/risks12120198
7. Galán J.E. Green light for green credit? Evidence from its impact on bank efficiency. International Journal of Finance & Economics, 2024, 29(1), 531–550. DOI: 10.1002/ijfe.2697

8. Kedward K., Gabor D., Ryan-Collins J. Carrots with(out) sticks: Credit policy and the limits of green central banking. Review of International Political Economy, 2024, Vol. 31, No. 5, 1593–1617. DOI: 10.1080/09692290.2024.2351838
9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-sentabrdagi "Yashil iste'mol krediti bo'yicha foiz to'lovlarining bir qismini qoplab berish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 517-son qarori.

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН – 2030»

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

23-24
OCTOBER
2025

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

